

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutraj izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 8-60
pol leta 6 . 60 3-30
četrt leta 3 . 40 1-70
Posamične številke stanejo 10 vip.

Naročnino sprejema uredništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ — Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 1. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

„PRIMORCA“

izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorca“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz - Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Casserna in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

(Večerno izdaje.)

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Kdo je odgovoren?

III.

Uredništvo »Edinosti« je bilo torej prišlo v svoji sloveči stvarnosti do sklepa, da mora s kolom udariti po meni, da me bo prav gotovo — bolelo. Tako je izjavilo samo, mora torej že biti res tako.

Pred vsem imamo dognan torej prav »plemenit« namen tržaških gospodov pri »Edinosti«. Radoveden sem le: ali je bil tak načrt sklenjen v odborovi seji društva »E.«, ali vsaj v tistem nadzorovalnem odboru. Ako ne, sem še bolj radoveden, kdo je tisto »uredništvo«, ki je podalo bobnečo izjavo, za katero je odgovorno društvo »Edinost«, in na kakošen način si tolmačijo tisto odgovornost. — Ali o tem razmerju pozneje še nekaj!

Vedno olikana »Ed.« pa dobro vé, da se me nič ne primejo zmerjanja, vsa slovenska, laška in nemška (glej pismo hrbovskega »kavca« v »Soči« od sobote!) skupaj, zato je morala svoj kol ogledati in polikati na način, da bo gotovo bolelo. Ognila se je torej polemiki o abderitih, ponatisnila znano izjavo izvrševalnega odbora ter dodala te ljubeznivosti:

»Vaš list, ki je bil enkrat organ združene slovenske stranke na Goriškem in ki je potem postal organ narodno-napredne stranke na Goriškem, je torej danes, kakor je razvidno iz navedene izjave, le privatno podjetje. Odslej bomo torej razlikovali mej dopisi, članki in izjavami Vašimi in mej onimi izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke, katera, akoravno jej služite, noče prevzemati nikake odgovornosti za kozle, ki jih prevračate v svojem listu.«

In v poznejši številki pravi celo tako-le:

»Odgovorimo pa vendar ne na Vaše »poslano« — dokler Vaša stranka slovesno ne izjavi, da se ste poboljšali ter da so Vaši grehi odpuščeni, in sicer dokler ne izjavi tega istotako slovesno, kakor je slovesno izjavila, da ste — pore-

den otrok, za katerega otročarije noče biti soodgovorna. Sicer pa — ako ne izjavi — dobite odgovor od Maksa le tedaj, kadar izjavi odbor našega političnega društva, da sprejema odgovornost le za tiste članke v »Edinosti«, kateri so od tega odbora podpisani!!«

Tržaška »Ed.« seda torej zopet na mogočni sodni stol ter deli pouke, zašnice, anateme sem na Goriško, oznanja strmečemu svetu, da izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je pošteno zlasal neporednega Andreja in pretrgal dosedanje razmerje s »Sočo« tako korenito, da morajo objektivni poštenjaki pri »Ed.« odslej ločiti med — mojimi izjavami in onimi izvrševalnega odbora, kateri noče prevzemati nikake odgovornosti za moje kozle itd.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke, kolikor to njega zadeva, že posveti v temo, v kakoršni bi »Ed.« rada ribarila. — Jaz pa odgovarjam za se:

S kakošno pravico obrača »Ed.« izjavo izvrševalnega odbora proti »Soči« in meni v takem smislu? — Kako se drzne »Ed.« trditi, da je nastala po izjavi izvrševalnega odbora kaka sprememba v razmerju med »Sočo« in stranko?

In v odgovor na ta vprašanja dostavljam:

Danes je razmerje »Soče« do stranke na las isto, kakoršno je bilo od početka do one izjave, katera ni prav ničesa spremenila, in tudi ni bilo in ni namena, da bi se kaj preminjalo. — Narobe! Kar se tiče notranje organizacije stranke, je postala zveza še bolj tesna, ker je izvrševalni odbor prav v tisti seji soglasno poveril meni — vodstvo političnih poslov v smislu strankinega programa.

Vsakemu razumniku — in tudi političnim nasprotnikom! — mora biti po tej moji izjavi jasno, da se je »Ed.« zopet enkrat grozno osmešila in postavila tisto svoje preslavno uredništvo v prav čudno, prav neprijazno

— Kje je za naju odločeno stanovanje, vprašal je grof.

— Za vašo svetlost? odgovoril je vojak in se stresel po vsem telesu: tukaj pri starosti sem očistil sobo. Prosil sem v grajščini, pa so rekli, da ni prostora. Pomeščica (veleposestnica) je jako huda.

— No, dobro, rekel je grof, ko je zlezal s konja in stegoval noge pred starostovo kočo: ali je že prišel moj voz?

— Izvolil je priti, vaša svetlost! odgovoril je vojak in pokazal s čepico usnjato vozovo streho, ki se je videla v vratih, in skočil je naprej v vežo, ki je bila natlačena s kmeti, ki so se zbrali, da vidijo častnika. Jedno staro je celo podrl, hitro odprl duri in očistil sobo in se umaknil grofu v stran.

Soba je bila dovolj velika in prostorna, ali ne popolnoma čista. Komorni sluga, Nemeč, oblečen kakor gospod, je stal v sobi, izbiral perilo iz kovčega, ko je bil poprej postavil železen posteljnjak in postlal postelj.

— Pfuj! kako stanovanje! rekel je grof jezno. — Mari ni bilo mogoče dobiti boljšega kje v grajščini.

luč, v kateri pa se pošastno sveti oni kol, čegar udarci naj bi boleli mene!

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke je bil tudi doslej »odgovoren« le za tisto, kar je sam priobčil v »Soči« ali »Primorcu«; za vse drugo pa, in če je sam še tako odobral, ali če so kje grajali, ni bil, ni in ne bo nikdar »odgovoren«, kakor sem pojasnil že v prvih dveh člankih. — Vse to je bilo znano in umljivo vsakomur. Ker pa so skušali nekod motiti tisti pojem o »odgovornosti«, je smatral izvrševalni odbor za potrebno, naglašati v »Soči« edino pravo stališče, na katerem stojimo in morajo stati vsi realni politiki.

Ako bi bili naši klerikaleci kako izkoriščali ono izjavo, bi bilo to nekako umevno. Toda niso storili tega, ker sem prepričan, da so pri njih enaki odnošaji, katere jaz dobro poznam — in niso si hoteli naprtati nove blamaže, brez katere ne bi ušli iz peresnega boja. Ali da je prav »Ed.« šla po kostanj v žrjavico ter tako grdo pogorela — to je čudno, jako, jako čudno, gospodje tržaški!

Odbor društva »Edinost« sicer še ni odgovoril na moja vprašanja, toda zahteval ga bom na pristojnem mestu in na način, ki ga predpisujejo ali dovoljujejo pravila.

Tukaj pa si dovoljujem naslednje opomnje:

Jaz sem vedno mislil, da vladajo tudi pri »Edinosti« v notranjem organizmu, v zastopanju stranke na zunaj, v urejevanju, v poglavitnih rečeh isti odnošaji kakor pri drugih podobnih listih.

List »Edinost« je sicer glasilo društva enakega imena, pa ni lastnina, ni obrtno podjetje društva. — Lastnik je neki konsorcij, t. j. družba več mož, kateri pa dajo list na razpolago društvu, dokler sami hočejo. Rad bi videl ta konsorcij, kaj bi storil takrat, ako bi kak občni zbor društva »E.« odslovil vse dosedanje odbornike in voditelje ter udaril kako drugačno političko pot?! Ali bi list »Ed.« še ostal glasilo tega društva?

— Ako vaša svetlost ukažete, tečem hitro v graščino, odgovoril je vojak: — pa ta hiša tudi ni dosti prida, malo boljša je videti nego kmečka koč.

— Sedaj ni treba. Pojdi! In grof je legel na postelj in oprl glavo na roko.

— Johan! zakričal je na komornega slugo: — zopet si naredil kup na sredi! Kaj ne znaš postlati kakor gre. Johan je hotel popraviti.

— Ne, ni treba... In kje je ponočno suknja? nadaljeval je z nevoljnim glasom.

Sluga mu je dal ponočno suknjo. Predno jo je grof oblekel, jo je pogledal.

— Tako je. Niti te lise nisi izpral iz nje. Ali moreš še slabše služiti! Iztrgal je slugi iz rok suknjo in jo oblekel, potem pa pristavil: — Povej, ali delaš to nalašč?... Jeli čaj pripravljen?

— Nisem utegnil, odgovoril je Johan.

— Tepec!

Na to je grof vzel pripravljen francoski roman in ga dovolj dolgo molče bral: Johan je prišel v vežo zakuriti samovar. Videti je bilo, da je bil

Morda, ali morda tudi ne, kajti ne verujem, da je zveza taka, ki bi imela konsorcij za vsak slučaj priklenjen na društvo.

Pri nas na Goriškem naša stranka niti ne mara za obliko političkega društva, marveč se je proglasila z bolj praktično organizacijo po češkem vzorcu: zbor zaupnih mož in izvrševalni odbor. Ta organizacija pa je lahko v osehah tekem časa jako premenljiva in nima za tesneje zvezo s »Sočo« niti takega pravnega naslova, kakoršen je mogoč pri »Edinosti«. In vendar v Trstu političko društvo »Ed.« ni ne izdajatelj, ne lastnik svojega glasila!

Društvo »Ed.« sem vedno smatral odgovorno za pisavo v glasilu »E.« le tedaj, ko je ono samo kaj priobčilo, bodisi občni zbor ali odbor. Dasi se blesté v glavi besede: »glasilo političkega društva »Edinost« za Primorsko«, — vendar ga noben pameten človek ne bo delal odgovornega za vse, kar zagleda božji svet v papirni »Edinosti«, ali, da govorim fineje z besedami njenega slavnega uredništva: za vse tiste kozle, katere so že prevračali in še prevračajo razni Cotiči, Klemenčiči in drugi taki »iči«.

Društvo torej ni odgovorno. Ako pa radovoljno prevzema vso odgovornost, potem no... potem živimo res v deželi neverjetnosti. Biti odgovoren ali prevzemati odgovornost sta dva povsem različna pojma. Ako torej društvo »Ed.« prevzema odgovornost za nekaj, za kar dejanski ni odgovorno, ter s tem razbremenjuje tiste, ki so res odgovorni, potem moram tem zadnjim kar čestitati, društvo in njega odbor kar nič ne zavidam za neomejeno in slepo zaupanje, katero skazuje. Podoben je dobričini (ali bedaku!), ki in bianco podpisuje menične golice. Seveda jih mora plačati, če tudi je goljufan. Oni dan je jeden urednikov napadel odlično pisateljico na način, ki nima primere v časnikarskem svetu, da smo se v Gorici vsi škandalizovali na nečuvnem tem slučaju, — in glejte, društvo

grof slabe volje, najbrže vsled utrujenosti, prahu, ozke obleke in praznega želodca.

— Johan! zakričal je znova: — podaj račun o tistih desetih rubljih. — Kaj si kupil v mestu?

Grof je pogledal podani račun in naredil nepovoljno opazko o draginji kupljenih stvari.

— K čaju daj ruma.

— Ruma nisem kupil, rekel je Johan.

— Lepo! Kolikokrat sem ti že rekel, da mora biti rum!

— Denarja ni bilo zadosti.

— Zakaj pa ni kupil Polozov? Dobil bi ga pri njegovem slugi.

— Praporščik Polozov? ne vem. Kupili so le čaja in sladkorja.

— Živina!... Pojdi!... Samo ti me spraviš ob potrpljenje... Vedi, da pijem na potu vselej čaj z rumom.

— Tukaj sta za vas dve pismi od štaba, rekel je komorni sluga.

Grof je leže razpečatil pismi in jel čitati. Vstopil je z veseljem izrazom praporščik, ki je bil odpeljal eskadron.

(Dalje pride.)

Dva huzarja.

Ruski spisal Lev Nikolajevič Tolstoj.

Poslovenil I. Sodar.

(Dalje.)

X.

Bilo je še vroče, če tudi se je solnce bližalo zapadu, ko je prišel eskadron v Morozovko. Spredaj po prašni vaški ulici je tekla pisana krava iz razpršene črede, semtertja je malo postala in mukajoč gledala krog sebe, ne da bi se spomnila, da se mora umakniti na stran. Kmečke starke, babe, otroci in gosposki posli, ki so se gnetli na obeh straneh ceste, so gledali huzarje. V gostem oblaku prahu so se ponavljali huzarji na rujavih, obrzdanih, redko rezgetajočih konjih počasi dalje. Na desni strani eskadrona sta široko sedeč na lepih vrancih jezdila dva častnika. Jeden je bil poveljnik grof Turbin — jako mlajši človek, drugi pa nedavno imenovani praporščik Polozov.

Iz boljše koč je prišel huzar v beli jopi, odkril se in stopil k častnikoma.

»Ed.« je i za to odgovorno. In tako v vsakem slučaju, za vsak članek ali dopis itd.?! Ali vladajo res pri »Ed.« take neverjetne razmere? Na dan z barvo! Ako vladajo, prav, bomo vsaj vedeli za ta osmi čudež sveta, in ako ne, tedaj bo znala slovenska javnost prav soditi oni kol, s katerim je hotelo uredništvo (kdo?) udariti po meni tako, da bi me bolelo. Torej na dan z barvo, zgovorna gospoda pri »Ed.«, saj je izjava lahko kratka! Toda nič sofizmov, nič zvijanja, nič solzavega zavijanja, nič frazerstva, v katerem si mojster, o prijatelj Makso, izjava bodi od merodajne strani in jasna. Niti desetih vrstic ni potreba, da bomo na čistem!

Lahko bi še mnogo povedal, kako se urejuje »Ed.«, kakošno nalogo ima njen nadzorovani odbor in kako jo izvršuje, kakošni konflikti so že bili in ob čem so se razbili, koliko zabavljanja in jeze je že bilo v najožjem krogu, proti komu in zakaj, kako so se izgovarjali in odlagali odgovornost drug na drugega, vsega gotovo stokrat več nego pri »Soči«, — ali zadoščaj le toliko, kolikor sem mogel govoriti na plošno, ne da se dotaknem ne še zacepljenih ran, kar bi marsikoga gotovo bolj bolelo nego udrihanje tistega kola po mojem hrbtu iz — »prijateljeve« roke!

Pričakujem pa na svoje trditve oficijalne izjave, in sicer ne morda kako jaharijo tega ali onega izraza ali postranskih refleksij, ki so služile le v popolnilo, marveč na bitstvo v postavljenih vprašanjih in trditvah, ki se tičejo neposredno društva in glasila »Edinost«.

A. Gabršček.

Klerikalno gospodarstvo.

VI.

V naši deželi se nahaja na kmetih več malih posojilnic. Take posojilnice bi bile, ako bi ne bilo med nami ljudij, ki nepoklicani posegajo s svojimi dolgimi prsti v vsako reč ter povsodi ustvarjajo abnormalnosti, da ne rečemo hujšega — dobre institucije. Kajti ako potrebuje kmet malo posojilo, par desetakov, se ne more obrniti v taki zadevi do večjega denarnega zavoda, ker le-ti se ne pečajo s takimi malenkostmi; pri mali posojilnici pa dobi za silo, kar potrebuje, hitro in brez posebnih težav. Tudi gledé nalaganja malih svot so praktične take posojilnice. Seveda je pri tem prvi predpogoj, da stoji tak zavodek v spretnih, kolikor toliko večjih rokah zanesljivega človeka, ki zna voditi take posojilnico, tako, da je vse v redu ter se ne prekoračujejo meje ne na to ne na ono stran. Le s tega stališča more taka posojilnica vspevati in le s tega jo sodimo mi, ako rečemo, da so take posojilnice dobre institucije. Tako bi moralo biti, ali žal tako ni povsodi!

Pri vseh družtvih v deželi, kjer so nunci poleg, celo pa tam, kjer imajo absolutno komando, vladajo nepravilnosti, neredi, vsled česar preti le v premnogih slučajih kmetu nesreča in izguba. Nekaj takega, poleg drugih namenov, je tudi pri posojilnicah, ki so v rokah naših politikujočih nunccev. Posebno veselje, ne le pri nas, marveč povsodi, imajo politikujoči nunci do posojilnic. Ze vedo, zakaj. Denar je sveta vladar. Naš kmet je skoro do malega revež. Vedno mu nedostaje — denarja. Le redko so sejane hiše po naših vaseh, ki niso zadolžene, in le prečesto se dobivajo take, na katerih niti kap ni skoro več last gospodarjeva; poznamo pa tudi vasi, v kateri so zadolženi vsi kmetje, od prvega do zadnjega. Vzrokov za to je dovolj in so različni. Slabe letine, toča, nalivi, trtna uš, prenehanje brige od strani dežele za povzdigo kmetijstva, premalo gospodarske omike, ponekod malomarnost, zapravljivost itd. Kdo bi vse naštel? — Umevno torej, da je marsikateri kmet v vedni zadregi ter da išče denarne pomoči. Kdor ima kaj ter je varčen in ne pijančuje, naloži svoj prihranek, drugi pa le radi iščejo pomoči, sedaj več, sedaj manj. In v takih malih kmetjskih posojilnicah se da z malimi zneski pomagati kmetu, ako so iste v pravih rokah, katere pametno in varno odmerijo posojilo, iztirjavajo obresti ter zahtevajo tudi kapital ob postavljenem času nazaj. Nò, nunci delajo navadno drugače. Oni izposojujejo pogostoma brez pameti in brez prave varnosti denar,

da le tako priklenejo nase kakega upornega duha, kateri mora potem plesati, zlasti pri volitvah, tako, kakor oni hočejo. S posojilnicami vezejo ljudi nase, kajti kdor je kaj dolžan pri kaki farovski posojilnici, ta je je prodan za dušo in telesom, in ni več svoboden človek. Kdor pozna razmere po naši deželi in kdor ve, kako so delovali nunci pri raznih volitvah zadnjih let s takimi posojilnicami, tisti nam mora potrditi, da je naše pisanje do pike resnično. Poznamo neko vas v goriski okolici, v kateri so vsi kmetje, od prvega do zadnjega, menda šteje vas okoli 80 števil, dolžni pri farovski posojilnici. Med ljudmi samimi doma sicer ne veje klerikalni duh, ali kadar pridejo volitve, takrat pa pride g. nunc, in hajdi z njim, magari, če jim ukaže voliti hudiča. Kaj hočete? Nunc ga ne tirja, malo mu je mar, da bi vrnil pravočasno kapital, da le dá tako le kaj na račun obrestij, pa je dobro! V glavnem pa je nuncu do tega, da jih ima na vrvi pri volitvah. Tako je pri nas, tako drugodi. Gledé vračitve posojil se ravna nunci po večini po izgledu cerkve. Znano je, da nekatera posestva težijo še dandanašnji dolgovi, ker se je morda tretjezadnji rod zadolžil pri cerkvi. Od takrat dalje so se placevale lepe obresti in plačuje jih morda še vnuka vnuk, tudi kapital bi moral biti povrnen le z onimi obrestmi že zdavnaj, ali ves dolg teži še vedno na posestvu! Po takem vzgledu se ravna nunci. Obrestni na obresti tečejo v posojilnico, kapital se množi, dolg pa vedno obstaja. To je nemoralno, ali nuncjevsko, in izborno sredstvo v njihovi organizaciji, katera ima sicer skozi in skozi skoro same nemoralne temelje in enaka načela. In tako je taka kmetjska posojilnica kmetu, namesto v husek, v škodo, zlasti se, ker treba pribiti, da tudi ljudi naravnost zapeljujejo v zadolževanje. Čestokrat bi kmet prebil tudi brez zadolžitve, ali pride nunc vmes, pa ponudi denar. Kaj pa kmet, in vsak, rajši sliši, kakor o denarju?! — Zlasti so uljudni tam, kjer kmet še ni slep pristaš g. nunca v politiki in pri volitvah. Dolg je narejen in kmet prodan farovžu. Takih in sličnih slučajev je polno po deželi, in ne le pri nas, tudi drugodi, tako na primer na Kranjskem.

Kak red vlada po takih posojilnicah na kmetih, za to pa moramo navesti kot kriček eksemplj sebralsko posojilnico. Hranilne vloge in posojila so imeli kmetje vpisana v solarskih »tekah«; seveda je tako »teko« dobil kmet največkrat šele takrat, ko je potreboval tak izkaz pri sodnji. To so gledali včasih pri sodnjah v gorah, ko jim je prezentiral kmet knjižico te posojilnice v obliki solarske »teke«; v številkah pa se ni mogel spoznati nihče, kaj da pomenijo. Ko pa je bilo vendar treba, deti v red ta veliki nered, ker so globe kar frčale na ta žegnani zavodek, so pa hodili po nalogu g. nunca okoli kmetov spraševati, koliko ima kdo naloženega ali izposojenega.

Tako je posojilništvo in hranilništvo na katoliški podlagi! Tako pri malih, tako pri srednjih, in nič boljše pri večjih! Neredi, katerim se radi pridružijo klerikalni dolgi prsti, nereelne kombinacije, nemoralno gospodarstvo, falsificiranje bilanc ali pa farbarija »na debelo«.

Skratka: kmetjske posojilnice v rokah klerikalne organizacije ne odgovarjajo svojemu namenu, marveč služijo našemu kmetu le prerado v nepotrebno zadolževanje ali v ono po cerkvenem vzorcu, ti zavodki so le trdnjave nunccev pri volitvah, da jih vežejo tim lažje nase in tim lažje držijo v temi nevednosti, kar je glavni namen vsemu klerikalizmu — zato pa je skrajni čas, da se kaj stori proti nemoralnemu gospodarstvu klerikalcev na to stran. In to se tudi zgodi.

Štrajk v Trstu.

V soboto zvečer smo izdali se tretje izdanje »Soče«. Da bodo imeli vsi p. n. čitatelji kolikor toliko nepretrznih poročil o dogodkih v Trstu, ponatiskujemo tu najprvo nadaljevanje poročil iz večernega in tretjega izdanja. Poročila slovejo:

Poročilo soboto popoldne: 9 je mrtvih, 18 ranjenih. Pol. oficijal Titz ranjen z rezilom. Enega pol. nadzornika vrgli v morje. Eno gospo ranili pomotoma na rami. Danes ob 9. gla velika množica demonstrantov, spremenjanjih od žensk, z razvitimi rudečimi zasta-

vami v Politeama, kjer so imeli zborovanje. Vse mesto zasedeno od vojakov. Tramvaj tudi strajka.

Ob 2. popoldne: Trst je odet z znamenji žalovanja. Mrtvih in ranjenih veliko več nego se je mislilo; doslej naznanjajo 26 mrtvih in 50 ranjenih.

Ob 3¹/₂ popoldne: Štrajk je naravnost strašen, podoben revoluciji. To ni več štrajk z navadnimi posledicami. Zrtev naznanjajo vedno več. Ranjenih je kar brez števila. Štrajkujoči derejo kar slepo v pogubo, da redarji in vojaki rabijo orožje.

Skertova tiskarna v Gorici natisnila po noči proglas redarstva, ki pozivlja prebivalstvo, da ohrani mirno kri, in prepoveduje zbiranje v večjih družbah.

Neizmerno srčno se obnašajo zenske, ki gredo kar prve v vrstah proti vojakom in redarjem, vihteče rdeče zastave. Njih vzgled osrčuje še huje moške.

Časopisa nobenega. Pekovski gospodarji, njih žene in otroci delajo sami neumorno, da bi imeli ljudje dovolj kruha.

Poročila v nedeljo: Vojaki, ki so odšli iz Gorice v Trst v soboto jutro, so se morali prvo ustaviti v Tržiču, ker tir do Trsta ni bil prost. Okoli 11. so prisli v bližino tržaskega kolodvora, kjer so izstopili, se postavili v kolone ter odkorakali v mesto. Kmalu so zagledali neb.ojno množico pred seboj, katera jih je sprejela s strašanskim krikom in vikom. Praviijo, da so metali na vojake celo kamenje. Popoldne v soboto po 5. uri so se pripeljali iz Ljubljane vojaki 27. pešpolka, kakih 1000 mož.

V soboto se je stelo, da je mrtvih 34, ranjenih pa nebroj. Policijski oficijal Titz je ranjen v spojnji del trebuha. Ranili so tudi neko gospo, ko je peljala svoje dekletce po ulici. Spopadi z vojaštvom popoldne so bili težki, posebno v Riborgo, na Borzmem in Lesnem trgu. — Proti večeru sta Lloyd in vlada ugodila tudi zadnji zahtevi kurjačev, tako, da so izpolnjene vse njihove tri zahteve.

Razven stalnega vojaštva v Trstu sta dosla dva bataljona iz Gorice, dva iz Ljubljane, en eskadron huzarjev iz Beljaka, ter več kompanij iz Pulja.

V zalogi lesa milanske tvrdke Feltrinelli & C. v ulici Miramare je bil nastal po noči ogenj, ali je bil lokaliziran ter kmalu pogasjen.

Luči zvečer po mestu so prižigali vojaki, ali premnogo svetiljk je bilo pokvarjenih ali pokončanih. Gledé na streljanje vojakov na množico čujemo, da se ne ve, ali je bil strel vojakov komandiran ali ne. Delavci in delavke so sle grozilno proti vojakom, in dasi jih je neki policijski komisar prosil, naj se umaknejo, sicer bo vojaštvo streljalo, tega množica ni verjela in le še bolj psovala in grozila vojakom. Neki delavec si je razgalil prsi in zaklical: »Streljate, če si upate!« Zadej stoječa množica je začela nakrat ometavati vojake s kamenjem. Več jih je bilo zadetih, častniku je bila zbita čepica ter ga je zadel kamen na čelo. Tedaj se je baje začel klic: »Feuer!« in vojaki so ustrelili. Množica je zakričala in čuli so se klici: »Morilci!« Na to je bila množica razgnana.

»N. Fr. Presse« je dobila poročilo, da so ustrelili vojaki brez povelja, ker jih je mularija psovala in kamenjala. Črne zastave je policija smatrala za demonstracijo ter jih je zato odstranila. Občinstvo je bilo sila ogorčeno. Čuli so se klici: »Če pride kak pruski princ, pa moramo razobesiti zastave!«

V mrtvašnici bolnice so bili v soboto opoldne 4 mrliči, ustreljeni ali zabodeni, in sicer: Anton Ivančič, 40 let star, iz Postojne, delavec v novi luki, ustreljen; Franc Bonne, 23 let star, krojaški pomočnik, zaboden; Josip Platzler, 42 let star, ustreljen; četrtega še niso spoznali, kdo da je, kaže pa človeka, starega okoli 40 let.

Ranjenih je bilo v soboto v bolnišnici 20, med njimi dve ženski. Med temi neki 13-letni deček Herman Vidjak, ranjen nevarno. Dalje poštni uradnik Franc Ficko, 29 let star, je bil ranjen, ko je hotel vsopiti v poštni urad Tergeste. Potem neki gimnazijski dijak Ivan Stok, star 16 let; potem 30-letni zidar Ivan Luin iz Gabrovice, trgovski agent Anton Fon, 36 let star. Dalje: 11-letni Marij Kodermac in še drugi. Tisti dve ženski sta 22-letna Terezija Debelatti in 18-letna Gizela Frank.

Mrtvi pri Sv. Justu: Franc Glivar, 27 let, mizar, zaboden z bajonetom; Anton Lavrenčič, 35 let star, iz sezanskega okraja, ustreljen (oženjen, zapustil 2 otroka); Ivan Klančič, kovač, 17 let star, iz goriske

okolice (Podgore?), zaboden z bajonetom; Mayer Grego, 20-letni litograf, ustreljen. 1

Redarstvo je izdalo v soboto ukaz gledé na držanje javnega miru in reda: vse doiočbe oblastev se morajo točno izpolnjevati, v trupah se ne smejo zbirati ljudje po ulicah, prepovedano je nositi orožje, zastave itd.

Dr. Ellenbogen, socialistični državni poslanec, je prisel v Trst ob 9.40 ter imel shod, na katerem je govoril v laskem jeziku.

Opoldne je zboroval občinski svet pod predsedstvom Rascovicha. Venezian je obžaloval, da se ni takoj ugodilo kurjačem, ker bi se bili na ta način preprečili izgredi, predlagal komisijo 7 členov za poizvedovanje o pravih vzrokih dogodkov; da naj se obrne do ministerskega predsednika po pomoč, da se naredi mir; da se dá na razpolago 10.000 K za potrebe družin, ostalih brez očeta, ter se pokrijejo troški za pogrebe umrlih. Sprejeto soglasno. Vladni zastopnik Jettmar je povdarjal, da vlada je storila samo svojo dolžnost, in vojaki so streljali le, kadar so bili prisiljeni v to.

Popoldne v soboto je imelo redarstvo nalogo, prisiliti ljudi, da odpravijo s hiš znamenja žalovanja. Radi tega so letali po Korzu dečaki s kamenjem, in kdor je skušal odstaviti črne znake, je bil kamenjan... Najhujše je bilo v starem mestu. Množica je kamenjala funkcionarje, odkoder so se prikazali, tako da je moralo končno vojaštvo na pomoč, ki je streljalo. Ranjen je bil 17-letni Santo Ličar, in 65-letna vdova Jos. Rodizza, ki je gledala skozi okno. — Demonstracije so se razširile. V ulici Sv. Antona je bila ranjena z revolverjem 42-letna Ivana Ferri, na koncu ulice sv. Katarine je padel neki 35 let stari človek. Prenesli so ga se v lekarno Franzoni, kjer je takoj umrl. V ulici Canale je bil ustreljen neki mladi človek 18 let.

V soboto zvečer je bil vstreljen tudi redar Jakob Mikeliš z inspektorata v ulici Stazione. Ko je povečerjal, se je odstranil, da bi pil kozarec vina. Ali komaj je stopil na ulico nekaj korakov daleč, ga je nekdo ustrelil. Na inspektoratu so klicali zdravnika; ko so ga pa našli v bolnišnico, je med potjo umrl. Mikeliš je vdovec in ima tri otroke. Star je bil 47 let.

V nedeljo.

Noč med soboto in nedeljo je minula v miru, le burja se je oglašala s svojim bučanjem.... Po noči so prinesli trupla mrličev naravnost na pokopališče na ukaz oblasti. Trupla onih, ki so padli v petek, so bila pokopana že pop.

Okoli 8. ure pa je oblast dala razglasiti po mestu določbe ministerstva in oklic namestništva. Kompanije vojakov, na čelu jim policijski uradnik, in nekaj redarjev so šli na vogle ulic in trege, zapela je trompeta in boben, in ko prisli ljudje skupaj, se jim je naznanilo:

Odločba ministerskega sveta od 15. febr. 1902., s katero se na podlagi zakona od 5. maja 1869. razglasa izjemno stanje za mesto Trst s teritorijem. Zacasno se sistirajo določbe členov 8, 12, 13 temeljnih državnih zakonov o splošnih pravicah državljanov od 21. dec. 1867. Ta odločba stopi v veljavo z dnem razglasitve. Podpisani so vsi ministri.

Namestnik je izdal zajedno proglašenje magle sočbe v sporazumljenju s predsednikom sodnega dvora druge instance in višjega državnega pravdnika v smislu § 429. zastran zločina punta po § 73. k. z. S tem so v veljavi posebne določbe glede varnosti, javnega miru in reda, vsem določbam oblastij se mora brezpogojno pokoriti, in če se vsakega, kdor bi se pregressil proti tem določbam, takoj sodi in kaznuje s smrtjo. Nagla sodba šteje 4 sodnike. Proces more trajati k večjemu 3 dni.

Z odločbo ministerstva je prekinjena pravica da osebne prostosti, do zborovanj, združeb, gledé na prosto izraževanje mislij ustno ali pismeno in v tisku. Torej lahko odženejo iz Trsta vse osebe, ki se zdijo nevarne javni varnosti itd. Uredništva morajo posiljati svoje časnike na ogled oblasti tri uri predno izidejo; o drugih tiskovinah pa 8 dnij poprej.

Župan Sandrinelli je izdal oklic, s katerim miri meščane, upaje, da bodo poslušali njegov glas.

Mrtvece so zagrebli po noči. Pokopališče Sv. Ane je bilo od vojakov zastraženo.

Zaprth je 470 v gradu, zapori v ulici Tigor in pri Jezuitih so napolnjeni najrazličnejših ljudij.

V nedeljo okoli 10. ure je streljal nekdo iz revolverja blizu Politeama Rossetti na nekoga majorja, ali ga ni zadel. Ta ga je sledil s sabljo, ali ga ni dosegel.

Južni kolodvor je bil zastražen ves od vojakov, kajti bati se je bilo, da razjarjena množica pridere do kolodvora ter bi vstavila promet... Ali pop, okoli 4. ure je bilo v mestu vse mirno in govorilo se je že, da drugi dan začno delavci delati.

Ponedeljek.

Nagla sodba je sestavljena takole: predsednik svetnik Lorenc Petronio, namestnik svetnik Pederzoli, sodniki Crusiz, Mosche in Dukič. Državni pravdnik dr. Chersich.

Rabelj Lang z Dunaja je prišel ob 9. z dvema svojima služabnikoma. Prišel je tudi en vojaški duhovnik in en zdravnik.

Od včeraj dalje je štrajk pravzaprav končan. Delavci so se povrnili na delo, in dela se po vseh tovarnah, raznih podjetjih, tiskarnah, itd.

Vlaki tovorni vozijo zopet. Razven teh vlakov ni bilo drugih zamud v železniški službi.

Poslanec Ellenbogen je odpotoval v nedeljo zvečer.

Aretiranja so ponehala in mesto kaže zopet mirno lice.

Po noči od nedelje na ponedeljek je slo okoli 20.000 ljudi na pokopališče k Sv. Ani zahtevati trupla umorjenih. Množica je hotela udrati na pokopališče, ali vojaštvo je streljalo. Več je ranjenih, nekaj mrtvih.

Pred naglo sodbo pride oni človek, ki je streljal v nedeljo na majorja z revolverjem.

V Lloydovem arsenalu zopet štrajk. Včeraj ob 9^{1/2} dop. so ustavili delo kovarji in kotlarji, kakih 2000 delavcev, v arsenalu, zahtevajo, da se odstranijo oni nadzorovalci, ki so delali tekom štrajka. Tej zahtevi se ni ugodilo. Zato so zapustili arsenal. Vojaštvo je zasedlo zopet mesto.

V soboto pop. se je doseglo sporazumljenje glede zahtev Lloydovih kurjačev, in sicer 1. Delo izven urnika na krovu ali v plovi ali na suhem mora družstvo kurjačem plačati; 2. Družstvo Lloyd mora določiti urnik za kurjače stalno na deset ur za časa bivanja v lukah, in to je od 7 zjutraj do 5. pop.; 1/2 ure morajo imeti prosto za zajutrek, 1/2 ure za kosilo in 1/2 za večerjo, na morju naj velja urnik 8 ur; 3. ob enem se vabi vlado, naj skrajša ponočno stražo za vozove, v luki, izvzemi skrajno potrebo; kurjači naj bodo oproščeni svoje ponočne prisotnosti na krovu parnikov, ko dospelajo v luko. — Sporazumljenje se je izvršilo po odobru gg.: župan Sandrinelli, Učekar, Iv. Oliva, E. Chiussi, inž. Coglievina, dr. Gairinger, kapitan Budinič. Izid se je naznanil takoj organizacijam. Delavci se vračajo na delo.

Nagla sodba.

Postopek pred naglo sodbo, ki je razglasena v Trstu, je jako kratek. Obdolženca takoj po vjetji postavijo pred naglo sodbo (ako drž. pravdnik ne meni, da spada pred redno sodišče); postopanje se mora izvršiti najdalje v treh dneh od časa, ko je bil postavljen obdolženec pred naglo sodbo; vsaki obdolženec mora imeti zagovornika (izbranega, ali pa uradnega) sodišče pa, ako enoglasno izreče krivdo, prisodi takoj smrtno kazen.

Proti razsodbi ni nikake pritožbe ter nima prošnja za pomilostenje nikake odložne moči.

Smrtno kazen je praviloma izvršiti dve uri po oznanilu sodbe; samo če obsojenec izrečno prosi, sme se mu dopustiti še tretja ura, da se pripravi k smrti.

Novije vesti.

Listi poročajo o aretiranjih nevarnih oseb: irredentovcev in anarhistov. Aretirali so mnogo laških podanikov.

List „Avanti“ je suspendiran. Uradna poročila zatrjujejo, da so nastali krvavi izgredi vsled anarhističnih tendenc. Dolži se pa tudi vladajočo irredentistično stranko, da je kriva na teh izgredih. Župan Sandrinelli vrača krivdo baje v glavnem na poulično druhal, ki ob takih prilikah pridrvi na dan.

Današnji „Piccolo“ poroča, da kaže mesto normalno mirno lice. Šole so zopet odprte.

Domate in razne novice.

Osebnosti. — Finančni minister je imenoval visjim davčnim nadzornikom pri finančnem ravnateljstvu v Trstu nadzornike gg. Jos. Terpina, Hilarija Vodopivca in Antona Soldatiča.

Nam. stnik grof Goëss je bil poklican brzojavno na Dunaj ter je odpotoval že v nedeljo. Krožile so celo vesti, da bo preslavljen in slično. Bržčas prenelena vest!

Predsednik Lloyd je bil baje pozvan od vlade, podati ostavko. Odstopi baje tudi generalni ravnatelj Paichl in pomorski ravnatelj Kohnhäuser.

Smrtna kosa. — Minoli četrtek je umrl v Trstu g. Ivan Dolinar, nestor tamkajšnjih slov. učiteljev, mnogo preganjan pa tudi jako spoštovan mož. Bodi mu lahka zemlja!

† **Fran Bonne.** — Med žrtvami, ki so padle te dni v Trstu, se nahaja tudi Fran Bonne, mladenič 23 let, po poklicu krojaški pomočnik. Bonne je bil pred časom v Gorici uslužben v krojačnici gosp. Poveraja. Bonne nam je poznan kot miroljuben, simpatičen mladenič, lepega vedenja. Ko je bil v Gorici, je nastopal tudi kot pevec in bil član „Pevskega in glasbenega društva“ ob početku. Mladega moža pa je vedno vlekel v Trst in slednjic je tudi sel nazaj, kjer ga je sedaj dohitela nenadna smrt. Stal je s svojim prijateljem na Verdijevem trgu pred kavarno „Tergesteum“, kjer je bil preboden z bodalom v leva rebra. Prenesli so ga v bolnišnico, kjer je umrl. Bonne je bil Vipavec. Počivaj v miru, blaga duša!

Družstvo „Narodni sklad“ je imelo v nedeljo ob 2. popoldne ustanovni občni zbor. Navzočih je bilo 25 rodoljubov. Pravila, katera je že sprejelo namestništvo na znanje, so se soglasno odobrila. Trije govorniki so obsirneje obrazložili namen, pomen in delovanje novega društva, ki računa na dohodke 10.000 K na leto. O vsem tem spregovorimo v posebnem članku, na kateri že zdaj opozarjamo svoje čitatelje. — Naša stranka je potisnena v deželni zboru v stran, da ne bo mogla tam delovati. Odgovornost za zastopstvo slovenskih koristij v deželni zboru nosijo klerikalci, — zato pa hočemo toliko bolj delovati za blagor naroda z unaj zboru s pomočjo „Narodnega sklada“. In to delo bo jako obsirno in tudi vspešno. — V odbor so bili izvoljeni: Dr. Treo, dr. Tuma, A. Gabrček, dr. Gruntar in Aloj. Zajec. — Somisljenike prosimo, da se domislijo s prispevki „Narodnega sklada“ ob vsaki priliki, veseli ali žalostni. Pokazimo, da smo močni!

Pevskemu in glasbenemu društvu je daroval znani rodoljub iz Bilj — 50 K. Presrečna hvala rodoljubnemu prijatelju prekristnega društva. V kratkem pričemo podatke o delovanju glasbene sole, da bodo čitatelji videli, kako važno je to društvo za slovensko stvar ob slovensko-laški jezikovni meji. — Društvo zasluži vse podpore. Ker se bodo odselej obračali darovi le na novo društvo „Narodni sklad“, bilo bi želeli, da bi vsak ljubitelj lepega petja in godbe pristopil kot član „Pevskemu in glasbenemu društvu“. — Društvo „Narodni sklad“ bo le skrbelo za slučaj potrebe, da pokrije morebitni primanjkljaj za glasbeno solo. Več v člankih o novem društvu.

Gosp. Peter Brumat v Št. Petru pri Gorici je poslal po nakaznici 5 K v mali dar vsled brezplačne vstopnice medsebojnega plesa 8. t. m. — Lepa hvala! Živili posnemovalci!

Ne v Ajdovščini in ne v Tolminu, ampak v Gorici. — „Corriere Friulano“ od sobote je priobčil uvodni članek, datovan z Dunaja, kateri se bavi s tukajšnjim gimnazijem. Ta zavod je nemški ali obiskujejo ga le Slovenci in Lahi. Nemecev je kaj bove številce. Ako pogledamo v letno poročilo 1901., vidimo, da je obiskovalo tukajšnji gimnazij 477 učencev. Med temi je bilo 234 Slovencev, 195 Lahov, 48 Nemecev; v procentih Slovencev 48%, Lahov 42%, Nemecev 10%. Za toliko število Slovencev bi morali imeti že poseben gimnazij (nemški gimnazij v Tridentu šteje komaj 108 učencev, v Pulju nekaj več), pa tudi Lahom pritiče lastni gimnazij glede na število. Upoštevati treba pri tem, da bi se število slovenskih kakor tudi laških dijakov pomnožilo, kajti naših je nemalo po gimnazijih na Kranjskem, laški pa hodijo v Trst in v Koper. Članek zahteva končno za Lahe laški gimnazij v Gorici, seveda z laškim učnim jezikom. Glede na Slovence pa piše: „Ma ora si potrebbe chie-

dere: e che faremo per i 234 scolari slavi? Giusti per tutti, noi vogliamo che anche quelli abbiano l'istruzione nella loro lingua materna e perciò approviamo la mozione del deputato carniolino Povše, che per gli stessi nel Goriziano venga eretto un ginnasio sloveno.“ To se pravi po slovenski: „Pa sedaj treba vprašati: kaj storimo z 234 slovenskimi učenci? Pravični za vse, hočemo mi, da imajo tudi ti poduk v svojem materinem jeziku in radi tega odobrujemo predlog kranjskega poslanca Povšeta, da naj se ustanovi za te na Goriskem slovenski gimnazij.“ — Potrebno tako torej pripoznavajo Lahi, ali stoječi pod vtisom Rizzijeve gonje v proračunskem odseku proti hrvatskemu gimnaziju v Pazinu, kateri naj bi se premestil kam v Kastav ali na Učogoro, pišejo nadalje, da kakor je pravično, da imajo Lahi svoje srednje šole v laških krajih, tako je pravično, da jih imajo Slovenci v slovenskih. In na to prihajajo do sklepa, da za tak slovenski gimnazij bi bila primerna Ajdovščina v bogati Vipavski dolini (Kako lepo rečeno!) ali pa v Tolminu, središču severnega dela dežele, zlasti še, ker jih sedaj združijo železnice.

Ne bomo se nadalje prerekali s članarjem v „Corriere“, rečemo le, da mu slabo stoji kopiranje Rizzija, ker je smešno. Pokličemo mu v spomin le dejstvo, da Gorica je glavno mesto gorisko-gradiščanske poknežene grofije, v kateri je 2/3 Slovencev, 1/3 Lahov, da ta Gorica je še posebej glava goriske poknežene grofije, torej z velikansko večino slovenskega prebivalstva, kakor je Gradisce glava gradiščanske, in končno da ta Gorica stoji na slovenskih tleh. Slovenci so jej dali ime, Slovenci jo redijo, v mestu je polovica prebivalstva slovenskega, in po vseh laških Goricanih, le s prav malimi izjemami, se pretaka slovenska kri. Gorica je naravno središče goriskih Slovencev, o čemur je prepričan vsakdo, kdor pozna našo deželo — in ako doslej ni bilo nikakega povoda, hrumeti proti temu, da obiskuje tukajšnji gimnazij vsako leto nad 2 stotini dijakov, baš tako ne bo nikakega povoda, hrumeti pozneje, ako pridemo do slovenskega gimnazija.

Nemški gimnazij v Gorici ne odgovarja potrebam in zahtevam Slovencev in Lahov, zato bi bilo le umestno, da bi pričeli poklicani faktorji resno akcijo v to svrhu, da se odpravi ta monstrum iz Šolske ulice ter ustanovi v Gorici slovenski gimnazij za Slovence, laški pa za Lahe. Tako bi bilo to vprašanje rešeno prav in pošteno, in prav bi tudi bilo, da bi se zavzeli za to poslanci cele dežele... Dostavljamo le še, da vse tozadevne spietke glede kraja bi se razbile v nič, ker bi znali mi varovati svoje stališče; kajti v Gorici smo tako „in casa propria“, kakor v Tolminu ali v Ajdovščini.

Podlosti „Gorice“ in „Sočin“ kij. — Na našo zavrnitev, po zasluženju „surovo“, ni vedela „Gorica“ kaj odgovoriti. Niti ene stvarne opombice ni bilo! Pač pa je dostavila brez zmerjanja in surovih izrazov novo podlost, na kakoršno se i v najfinjših aristokratskih vrstah odgovarja le — s pasjim bičem. Dejala je, da so v vrstah narodno-napredne stranke ljudje, ki so že bili ali se bodo za — mrežami. — Kaj naj odgovori človek i z najmirnejo dušo na toliko lumparijo? Ne vemo sicer, kam vse meri taka podlost „Gorice“, toda vprašamo: Zakaj bi takih slučajev ne smelo biti? Vsaka stranka je imela, ima in bo imela tudi take vrste somisljenikov, klerikalna tudi, menda celo v večjih odstotkih nego vsaka druga. — In „Gorica“ se drzne blebetati take podlosti, ko je njen Cahej notoriški znan slepar in defraudant, in je tudi drugi njen kaporijon, ki največ piše, bil radi defraudantstva lepo na tihem odslovljen iz službe. Resnica teh naših besed se spriča na Opčinah pri Trstu. — Eto, tak je naš odgovor! Kar kdo išče, — najde!

Iz Kamenj na Vipavskem nam pišejo: „Že par nedelj se sliši vprašalni glas v pridigah našega nunca Kosca: „Kdo je naredil prepri? Ali je on prej mirno občino vso razburil in razjaril?“ — Marsikdo bi mu lahko zabruhal v glavo: — „Kdo pa drugi?“ Le pogledjmo naše nekdanje mirne občane, ki so svoje dni mirno v splošni prijaznosti živeli.

Sodnjisko osobje v Ajdovščini se je večkrat izrazilo, da za Kamejce bi skoraj ne vedeli, če bi ne bilo treba terjati davkov od tukajšnjega trpina-kmeta.

Ali če pogledamo sedaj, prišlo je ravno narobe! — Teden za tednom se vidi, kako

hodijo tozarit drug drugega, in to zlasti od takrat, ko je nunc Koscec nam zasejal ta prokleti izraz „klerikalci, liberalci“, in hujskanje ene stranke proti drugi.

Kar se tega prepira tiče, se ve, je ravno župnik Koscec zgled v tožarenju. Zdi se, da je „intabuliran“ že v sodnjici. Zraven njega zvesto caplja Kostev zagovornik Breje, in župan pa mu nese vsakokrat podrepeco zraven njega. Kdo ve, kam to pripelje? Vederemo.*

V Krminu je stavkalo v znamenje solidarnosti in žalosti s Tržacani 400 delavcev. Sedaj so baje zopet na delu. Tudi v laskem Vidmu stavkujejo delavci in delavke.

Listalca. — Radi gradiva o štrajku smo morali dopise za danes odložiti. Prosimo torej potrpljenja. Opustiti smo morali tudi marsikaj drugega za danes.

Odda se v najem soba s pohištvom na prijaznem kraju mesta po jako nizki ceni. Natančneje pové naše upravnništvo.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Seja v petek je bila posvečena dunajskim ljubiteljem javnih skandalov. Vršil se je „jezikovni“ boj med Luegerjem in Lobmeyrom, oziroma med njunimi pristasi. Lueger je obdolžil Lobmeyra, da si je kupil s 100.000 gld. častno meščanstvo na Dunaju. Dokazalo pa se je, da je daroval Lobmeyr to veliko svoto v dobre namene mestu šele potem, ko je bil imenovan častnim občanom. Tožitelj dr. Lueger je postal valed tega — obtoženec. V imenu nemških naprednjakov sta govorila Vogler in Kopp, za kršč. socialce Steiner in Lueger, za socialne demokrate Schuhmeier. „Parlamentarni“ izrazi kakor Haderlump, Strohkopf, Raubmörder, Gauner, Hausknecht, Lausbube, Betrüger itd. so kar frčali po zbornici. — Druga točka dnevnega reda so bile bosanske železnice. Obravnava pa se je kmalu prekinila. — Pol. Malik je interpeliral zaradi najnovejšega ukaza staj. dež. sol. sveta, s katerim se upelje v službenih učiteljskih tabelah tudi kontrola o političnem „zadržanju“.

Dogodki v Trstu se pretrgali sejo v soboto dvakrat ter potanili v ozadje vse drugo. — Poslanec Mazurana je interpeliral predsednika, ali bo Koerber pojasnil dogodke v Trstu. Na to se je takoj oglasil Koerber ter dejal, da se je primerila sicer kasterofa, a da je streljanje „stava docela razumljivo in opravičeno. Na splošno začudenje ni stavlil noben poslanec predloga, naj se začne o odgovoru debata. Zato se je preslo na dnevni red. Glede bosanskih železnic sta govorila posl. Perić in Borčić, odgovarjal je minister Wittek. Ob polu 3. se je seja pretrgala, ker sta stavila posl. Basevi in posl. Pernerstorfer nujne predloge radi dogodkov v Trstu. Prvi je govoril kratko, drugi obsirneje in jako ostro. Oba sta konstatirala, da se je streljalo na neoborožene ljudi ter da so bili ubiti nedolžni gledalci. Koerber je odgovoril pomirljivo in obljubil najstrožjo preiskavo.

Med govorom Pernerstorferja se je žul v zbornici klic: „Der blöde Statthalter soll abgesetzt werden!“ Po govorih posl. Resela, Mazurana in Franko Steina sta se sprejela oba nujna predloga. Koerber je obljubil najskrbnejše odredbe, da se povrne v Trst zopet mir in red, povdarjaje, da je vojaštvo postopalo le v silobranu.

Tabor v Žalecu. — Zvedeli smo iz zanesljivega vira, da se bo z ozirom na pereče vprašanje celjske slovenske-nemške gimnazije sklical v začetku meseca marca t. l. v Žalec tabor. „Sl. N.“

Ministerski predsednik je predložil danes poslanski zbornici naredbo, s katero je razglaseno izjemno stanje in nagla sodba. — Nemški listi hočejo prati Goëssa.

Razne vesti. — Belgijski soc. demokratje bijejo hud boj za splošno enako direktno volilno pravico. Klerikalna večina v drž. zboru je zavlekla predlog soc. demokratov. Vršijo se demonstracije. — Srbski naučni minister dr. Kovacevič je odstopil. —

Rnjževnost.

Ivan Glonti. — Mladinske knjizice. Prejeli smo 6 knjiznic z barvastimi naslovnimi podobami in sicer: a) Narodne pripovedke za mladino. I. Zbral Dominicus, 45 vin.; — b) Na preriji; c) Naseljenci; d) Stezosledec; e) Poslednji Mohikanec. Angleški spisal J. F. Cooper., 52 vin.; — f) Eri. Spisal dr. K. May, 45 vin. — Mirko Postenjakovič. Povest za detke od 12. do 15. leta. Nemški spisal Fr. Fritsch, prosto poslovenil Janko Leban, 45 vin. — Mladina rada čita nemške „Indijanarice“, zato ji bodo slovenske tem dobrodolejše. Seveda preveč ni dobro. Knjizice priporočamo!

